

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY
– KOMISJA DS. OCHRONY GATUNKÓW
THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION
– SPECIES CONSERVATION COMMITTEE

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, kog@prop.gov.pl

PROP-KOG/2025-06

4 listopada 2025 r.

Do druku nr 1765

OPINIA

w sprawie poselskiego projektu zmiany ustawy o ochronie zwierząt

W odpowiedzi na prośbę Marszałka Sejmu z dnia 24.09.2025 r., znak: SPS-III.020.276.6.2025, o przedstawienie opinii w sprawie poselskiego projektu zmiany ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580), poprzez dodanie w art. 6 ustawy ustępów 3, 4 i 5 dopuszczających płoszenie zwierząt dzikich, chronionych i łownych, **Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków opiniuje ww. projekt pozytywnie, pod warunkiem wprowadzenia następujących zmian i uzupełnień:**

W obecnym brzmieniu proponowanego ust. 4:

Jest: „Płoszenie, o którym mowa w ust. 3, w stosunku do osobników niedźwiedzia brunatnego lub żubra jest także możliwe z wykorzystaniem broni gładkolufowej z amunicją niepenetracyjną, w tym przez osoby uprawnione do posiadania broni w celach łowieckich, o ile przewiduje to zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.”

Naszym zdaniem powinno być: „Płoszenie, o którym mowa w ust. 3, w stosunku do osobników niedźwiedzia brunatnego, **wilka** lub żubra jest także **dozwolone** z wykorzystaniem broni gładkolufowej z amunicją niepenetracyjną, przez osoby uprawnione do posiadania broni gładkolufowej **centralnego zapłonu**, o ile przewiduje to zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.”

W obecnym brzmieniu ust. 5:

Jest: „Amunicję niepenetracyjną w celu płoszenia osobników niedźwiedzia brunatnego lub żubra sprzedaje się, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 lub 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1743) osobom fizycznym, przedsiębiorcom lub innym podmiotom na podstawie pozwolenia na broń wydanego w celu łowieckim, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2023 r. poz. 1580) i zezwolenia o którym mowa w art. 56 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zezwalającego na wykorzystanie broni gładkolufowej z użyciem amunicji niepenetracyjnej w celu płoszenia osobników niedźwiedzia brunatnego lub żubra.”

Naszym zdaniem powinno być: „Amunicję niepenetracyjną w celu płoszenia osobników niedźwiedzia brunatnego, **wilka** lub żubra sprzedaje się, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 lub 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.276.11.2025

Data wpływu 14. XI. 25r.

technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1743) osobom fizycznym, przedsiębiorcom lub innym podmiotom na podstawie pozwolenia na broń wydanego w celu łowieckim, **ochrony osobistej, ochrony osób lub mienia albo sportowym**, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580) i zezwolenia wydanego dla tego podmiotu lub osoby fizycznej wskazanej w zezwoleniu, o którym mowa w pkt 1, jako uprawniona do wykonywania płoszenia za pomocą takiej amunicji.”

Ponadto KOG PROP proponuje wprowadzenie zmian w art. 33 ustawy o ochronie zwierząt:

1) w ust. 1b zastąpienie obecnego zapisu:

*„Jeżeli Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał zezwolenie na zabicie zwierząt objętych ochroną gatunkową, mogą one być uśmiercone **przy użyciu broni myśliwskiej** przez osoby uprawnione do posiadania tej broni.”*

zapisem w następującym brzmieniu:

*„Jeżeli Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał zezwolenie na zabicie zwierząt objętych ochroną gatunkową, mogą one być uśmiercone **w sposób oraz przez osoby lub podmioty wskazane w tym zezwoleniu, z zastosowaniem metody adekwatnej do sytuacji i gatunku zwierzęcia, w tym przy użyciu broni palnej centralnego zapłonu** przez osoby uprawnione do posiadania tej broni, wskazane w zezwoleniu - **jeśli tak w nim dopuszczono.**”*

2) w ust. 4 pkt 3 zastąpienie sformułowania:

“użycia broni palnej”

sformułowaniem:

“posiadania broni palnej centralnego zapłonu”.

Proponujemy też wprowadzenie następujących zmian w Uzasadnieniu do tej nowelizacji:

Str. 2 akapit 2 jest: W odniesieniu do niedźwiedzia brunatnego, w związku z wzrastającą populacją tego gatunku w Bieszczadach, coraz częściej dochodzi do pojawiania się niedźwiedzi wśród zabudowań, gdzie poszukują one pokarmu. Niedźwiedzie łatwo przyzwyczajają się do miejsca i sposobu zdobywania pokarmu. Koniecznym jest wyrobienie w takich osobnikach warunkowania negatywnego, tj. niechęci zbliżania się do zabudowy w celu poszukiwania pokarmu..

Naszym zdaniem powinno być: W odniesieniu do niedźwiedzi brunatnych oraz wilków, ich coraz częstsze pojawianie się w pobliżu lub wśród zabudowań, związane jest z obecnością łatwo dostępnego pokarmu pochodzenia antropogenicznego, przede wszystkim odpadków kuchennych, słabo zabezpieczonego inwentarza oraz nielegalnie składowanej padliny zwierząt gospodarskich. Niedźwiedzie i wilki łatwo przyzwyczajają się do miejsca i możliwości zdobywania takiego pokarmu. Koniecznym jest zatem, przy jednoczesnym zabezpieczaniu inwentarza i odpadków kuchennych oraz usunięciu padliny zwierząt

gospodarskich, wyrobienie w takich osobnikach warunkowania awersyjnego, tj. niechęci zbliżania się do zabudowy w celu poszukiwania pokarmu.

Str. 4 akapit 1 jest: Do takich zwierząt należy niedźwiedź, który oprócz tego, że objęty jest ochroną gatunkową, na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2013 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, uznawany jest za zwierzę niebezpieczne I kategorii, a więc najbardziej niebezpieczne, które z przyczyn naturalnej agresywności lub właściwości biologicznych może stanowić poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Naszym zdaniem powinno być: *Do takich zwierząt należą niedźwiedź i wilk, które oprócz tego, że objęte są ochroną gatunkową, na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2013 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, uznane są za zwierzęta niebezpieczne I kategorii, które w szczególnych okolicznościach mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.*

Uzasadnienie

Proponowane zmiany rozszerzą listę osób, które będą miały możliwość płoszenia oraz humanitarnego uśmiercenia konkretnych osobników z gatunków objętych ochroną gatunkową, wskazanych w zezwoleniach wydanych przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz regionalnych dyrektorów ochrony środowiska (na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), nie tylko o myśliwych, lecz także o przyrodników, nie będących myśliwymi, pracujących w organizacjach przyrodniczych lub instytucjach naukowych i prowadzących od wielu lat praktyczne działania na rzecz ochrony dużych ssaków drapieżnych oraz żubrów. Pozwoli to też na przeprowadzenie takich czynności przez osoby pracujące w ośrodkach rehabilitacji dzikich zwierząt, które mają duże doświadczenie w chwytaniu dużych zwierząt potrzebujących pomocy.

Zaproponowane określenie „centralnego zapłonu” wyłącza broń czarnoprochową rozdzielnego ładowania, na którą w Polsce nie potrzeba zezwolenia, a która dość powszechnie jest uważana za zbyt mało celną, oraz broń bocznego zapłonu, na której posiadanie jest wymagane pozwolenie, ale jest stanowczo za słaba do ww. celów.

W związku ze zwiększającą się liczbą konfliktów z ludźmi, coraz częściej pojawia się konieczność przepędzania dzikich zwierząt z obszarów zurbanizowanych. Jednym z powodów jest obecność w pobliżu i na terenach zabudowanych dużej ilości niezabezpieczonych odpadów żywności oraz nielegalnie składowanej padliny zwierząt gospodarskich pochodzącej z hodowli bydła, tuczarni trzody chlewnej oraz ferm drobiu, co zwabia chronione prawem duże drapieżniki, szczególnie niedźwiedzie i wilki, szybko uczące się korzystać z takich zasobów pokarmowych. Lokalne społeczności postrzegają niedźwiedzie i wilki, a także żubry pojawiające się w obrębie zabudowy, jako zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego i oczekują od zarządów gmin skutecznych działań przepędzających. Na płoszenie gatunków chronionych wydają w takich sytuacjach zgody Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska, na wniosek urzędów gmin lub osób prywatnych. Jedną z najczęściej zalecanych i wykorzystywanych metod płoszenia są bodźce dźwiękowe w postaci petard. Jednak doświadczenia lokalnych samorządów z takich akcji wskazują, że są one nieskuteczne, a częściowo oswojone lub uzależnione pokarmowo osobniki powracają do

miejsz, gdzie wcześniej znajdowały odpadki żywności, padlinę lub niezabezpieczony inwentarz. Jeśli takie źródła pokarmu nie zostały w międzyczasie uprzątnięte lub dobrze zabezpieczone przed dostępem drapieżników, problem się pogłębia. Zatem oprócz pilnych działań polegających na wprowadzeniu rygorystycznych zasad zabezpieczania odpadów żywności przed dostępem dzikich zwierząt, likwidacji nielegalnych składowisk padliny zwierząt gospodarskich oraz wprowadzenia lepszych metod ochrony inwentarza, powinno się równolegle prowadzić skuteczne działania przepłaszające. Obecnie lokalne samorządy, po kilku nieudanych próbach odstraszania bodźcami hukowymi, domagają się przejścia do kolejnego etapu przeciwdziałania konfliktom, polegającego na odstrzale problemowych zwierząt. Aby temu zapobiec, należałoby w takich przypadkach zastosować zamiast bodźców dźwiękowych, bardziej skuteczne bodźce bólowe, w postaci strzału pociskiem gumowym z broni gładkolufowej centralnego zapłonu.

Ponadto zdecydowanie doradzamy regionalnym dyrekcjom ochrony środowiska zapoznanie się z nowymi narzędziami płoszenia dzikich zwierząt, które są skuteczne, bardziej dostępne i bezpieczniejsze zarówno dla zwierząt, jak i dla ludzi. W odniesieniu do niedźwiedzi są to drony, które okazały się efektywnym narzędziem odstraszającym, przewyższającym inne techniki odstraszania, np. psy¹. Natomiast w przypadku płoszenia wilków pochodzących na niewielką odległość do zabudowań lub do ludzi, zalecane są też markery RAM zasilane kapsułami ze sprężonym dwutlenkiem węgla, które miotają kule gumowe, gumowo-metalowe lub pieprzowe². Na tego rodzaju markery nie jest wymagane zezwolenie na broń, co bardzo ułatwia ich zastosowanie, bez konieczności zwracania się o pomoc do myśliwych lub innych posiadaczy broni gładkolufowej.

Obecny art. 33 ust. 1b jest często interpretowany w ten sposób, że zabijanie zwierząt chronionych (w odniesieniu do kręgowców, bo ich tylko dotyczy ustawa o ochronie zwierząt) jest dopuszczalne wyłącznie za pomocą broni myśliwskiej, przez myśliwych³. Prowadzi to do sytuacji kuriozalnych, gdyż po pierwsze – są zdarzenia, gdy uśmiercenie w sposób humanitarny i bezpieczny dla otoczenia może przeprowadzić będący na miejscu lekarz weterynarii poprzez podanie odpowiedniego środka, po drugie – chronionymi kręgowcami mogą być np. płazy, drobne ptaki czy drobne ssaki, czasami mniejsze od naboju broni myśliwskiej. Po trzecie – cel uśmiercania może np. wykluczać użycie środka powodującego zniszczenie lub poważne uszkodzenie zabijanego okazu lub płoszenie innych osobników. Organ wydający zezwolenie powinien w sposób jednoznaczny być uprawniony do wskazania właściwych metod i sposobów uśmiercania (zgodnie z delegacją z art. 56 ustawy o ochronie przyrody), przy zachowaniu ogólnych zasad wynikających z art. 33 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt. Zastrzeżenie o dopuszczalności użycia broni palnej jest w tym wypadku zbędne i mogłoby być pominięte. Takie informacje można zamieszczać w decyzji derogacyjnej. Choć zagadnienie to nie jest głównym przedmiotem tej nowelizacji, skoro zmieniane mają być zapisy tej ustawy dotyczące użycia broni palnej, wskazane jest skorygowanie także tej regulacji.

¹ Sarmiento W.M. 2025. Drones outperform dogs for hazing bears: a comparison of carnivore aversive conditioning tools. *Front. Conserv. Sci.* 5:1478450. <https://doi.org/10.3389/fcsc.2024.1478450>

² Nowak S., Mysłajek R.W. 2025. Po sąsiedztwie z wilkami. Wydanie IV. Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”, Twardorzeczka.

³ Radecki W. 2015. *Ustawy o ochronie zwierząt. Komentarz. Difin, Warszawa.*